

ИПАРД III ПРОГРАМ

МАТЕРИЈАЛИ ЗА КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА

У циљу припреме ИПАРД III програма Републике Србије, а на основу анализа стања и добијених смерница од стране Европске комисије, припремљене су четири основне *SWOT* анализе (анализа снага, слабости, могућности и претњи) за поједине области, а у области пољопривреде, шумарства и прехранбене индустрије и за секторе за које су предложене мере.

SWOT анализе (клик на наслов вас води на анализу):

1. [Пољопривреда, шумарство и прехранбена индустрија](#)
 - 1.1. [Сектор млека](#)
 - 1.2. [Сектор меса](#)
 - 1.3. [Сектор воћа](#)
 - 1.4. [Сектор поврћа](#)
 - 1.5. [Сектор житарица и индустријских усева](#)
 - 1.6. [Сектор производње и прераде јаја](#)
 - 1.7. [Сектор производње и прераде грожђа](#)
 - 1.8. [Сектор рибарства](#)
2. [Управљање животном средином и земљиштем](#)
3. [Рурална економија и квалитет живота](#)
4. [Припрема и спровођење Локалних стратегија руралног развоја – LEADER](#)

На основу *SWOT* анализа идентификовано је 12 различитих потреба које ће бити испуњене спровођењем одговарајућих мера. Стога, утврђивање потреба представља кључни корак за дефинисање мера које ће бити финансиране из ИПАРД III програма.

Предложене су **потребе** које ће се решавати у оквиру ИПАРД III програма:

1. [Унапређење конкурентности пољопривредне производње и прерађивачке индустрије](#)
2. [Достизање стандарда ЕУ](#)
3. [Диверзификација активности и извора прихода у руралним подручјима](#)
4. [Развој непољопривредних сектора руралне економије](#)
5. [Унапређење квалитета стручних обука и пружање информативних услуга за пољопривреднике и мала локална предузећа](#)
6. [Унапређење управљања и ефикасног коришћења природних ресурса](#)
7. [Очување биолошке разноврсности и еколошке вредности пољопривредних подручја и пољопривредних система и очување квалитета водних ресурса](#)
8. [Смањење емисија гасова с ефектом стаклене баште из пољопривредног сектора и подршка привреди с ниском емисијом угљеника](#)
9. [Смањење степена сиромаштва и ризика од социјалне искључености](#)
10. [Унапређење инфраструктуре и услуга у руралним подручјима](#)

11. Стварање радних места у руралним подручјима

12. Стварање радних места у руралним подручјима

ПРЕДЛОЖЕНЕ МЕРЕ

У оквиру ИПАРД III програма предложене су следеће мере:

M1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

M3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства

M4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње

M5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја – *LEADER* приступ

M6 - Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру

M7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања

M9 - Техничка помоћ

За сваку предложену меру дефинисани су прихватљиви корисници, инвестиције и трошкови, као и висина и интензитет подршке (детаљније описано можете преузети [ОВДЕ](#)).

Мера 9 - Техничка помоћ је специфична мера која је намењена за успешно спровођење ИПАРД програма и углавном је регулисана правилима ЕУ. Једини корисник мере Техничка помоћ је ИПАРД Управљачко тело, а посредни корисници су ИПАРД Оперативна структура, саветодавне службе, техничка тела, потенцијалне ЛАГ и Национална мрежа за рурални развој.

Позивамо вас да учествујете у консултацијама за израду ИПАРД III програма и дате своје коментаре, примедбе, мишљења и предлоге на наведени материјал попуњавањем упитника [ОВДЕ](#) до 6. августа 2021. године.

Такође, молимо вас да ову информацију поделите са свима за које мислите да су заинтересовани и који би желели да дају своју допринос у припреми ИПАРД III програма.

За све коментаре, примедбе, мишљења и предлоге који не буду усвојени, Управљачко тело ће дати писано образложење које ће бити објављено на веб-страници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Унапред захваљујемо на вашем доприносу.

ИПАРД Управљачко тело

1. ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И ПРЕХРАМБЕНА ИНДУСТРИЈА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Добри агро-климатски услови за раст продуктивности у пољопривреди;</p> <p>СН02. Значајне површине земљишта високог квалитета за пољопривредну производњу;</p> <p>СН03. Повећани капацитети за производњу и продуктивност за снабдевање домаћег тржишта;</p> <p>СН04. Повећање потражње потрошача за производима домаће производње;</p> <p>СН05. Дуга традиција у производњи воћа, поврћа и грожђа, као и у области сточарства (производи од млека и меса);</p> <p>СН06. Значајан број прерадних капацитета за производњу хране;</p> <p>СН07. Унапређена политика и брига Владе Републике Србије за развој конкурентности сектора;</p> <p>СН08. Успостављен саветодавни систем и трансфер знања и технологија за примарну производњу;</p> <p>СН09. Нека од постојећих предузећа која се баве прерадом (млеко и месо) усклађени су са ЕУ стандардима безбедности хране (А категорија);</p> <p>СН10. Постојање шеме подршке (директна плаћања и инвестициона подршка) за главне секторе у пољопривреди;</p> <p>СН11. Постојање значајног броја образовних и научних институција;</p> <p>СН12. Богатство биодиверзитета;</p> <p>СН13. Довољне количине квалитетне сточне хране;</p> <p>СН14. Јака конкурентност у производњи житарица и индустријских усева и поврћа на регионалном тржишту;</p> <p>СН15. Конкурентност неких производа на ширем међународном тржишту;</p> <p>СН16. Постојање домаћег сортимената житарица, индустријског биља и неких врста поврћа;</p> <p>СН17. Опоравак неких грана сточарства;</p> <p>СН18. Раст сектора органске производње;</p> <p>СН19. Доступност страних тржишта и могућност раста извоза;</p>	<p>СЛ01. Мале фарме и висок удео нетржишно оријентисане пољопривредне производње (самоодржива газдинства);</p> <p>СЛ02. Низак степен специјализоване пољопривредне производње;</p> <p>СЛ03. Недовољно развијене вештине управљања газдинствима и недостатак свеобухватних саветодавних услуга кроз редовне обуке;</p> <p>СЛ04. Претежно старо становништво у руралним подручјима;</p> <p>СЛ05. Отежан приступ кредитима;</p> <p>СЛ06. Недостатак финансијске подршке за испуњавање усвојених закона из области добробити животиња, безбедности хране, заштите животне средине, ветеринарских и фитосанитарних захтева;</p> <p>СЛ07. Недостатак знања о ЕУ стандардима;</p> <p>СЛ08. Недовољан ниво образовања пољопривредника на средњим и средње-великим фармама о производним и економским активностима;</p> <p>СЛ09. Недостатак пољопривредне механизације, високо учешће мануелног рада;</p> <p>СЛ10. Застарела механизација, машине, опрема и објекти на фармама;</p> <p>СЛ11. Слаба повезаност истраживања и развоја, као и спор темпо иновација у пољопривредно-прехрамбеном сектору;</p> <p>СЛ12. Недостатак знања о коришћењу обновљивих извора енергије из пољопривредне производње и прераде хране, као и недостатак ефикасне употребе технологија;</p> <p>СЛ13. Недостатак интересовања произвођача за образовање;</p> <p>СЛ14. Недовољно заступљен систем наводњавања и одводњавања;</p> <p>СЛ15. Низак ниво технологије и агротехнике;</p> <p>СЛ16. Низак квалитет инпута (садног материјала, ђубрива итд.);</p>

<p>СН20. Добро снабдевно тржиште инпута;</p> <p>СН21. Значајно унапређена технологија у неким подсекторима (млинска индустрија, уљаре, млекаре, индустрија меса, замрзавање и прерада воћа, грожђа и поврћа);</p> <p>СН22. Доступност сировине из домаће производње;</p> <p>СН23. Процес приватизације је скоро завршен;</p> <p>СН24. Постојање хоризонталних структура у удружењима (Задружни савез, различита удружења, коморе и др.);</p> <p>СН25. Интересовање за усвајање нових технологија (велике фарме);</p> <p>СН26. Релативно ниска загађеност животне средине у већем делу земље проузрокована пољопривредном производњом;</p> <p>СН27. Богатство биодиверзитета и постојање генетичких ресурса;</p> <p>СН28. Постојање значајних површина <i>HNVF</i> (Пољопривредна подручја високе природне вредности);</p> <p>СН29. Могућност производње енергетских усева и коришћења обновљивих извора енергије;</p> <p>СН30. Разноликост и атрактивност руралних подручја;</p> <p>СН31. Богато културно наслеђе;</p> <p>СН32. Очувано традиционално знање и технологија;</p> <p>СН33. Постојање успешних примера добре праксе у области руралог туризма и повезаних активности.</p>	<p>СЛ17. Мала производња воћа и поврћа у затвореном простору;</p> <p>СЛ18. Недовољно развијени одгајивачки програми и систем генетског унапређења;</p> <p>СЛ19. Недовољна примена савремених знања и технологије;</p> <p>СЛ20. Недовољно унапређен асортиман прерађених производа;</p> <p>СЛ21. Недовољно ефикасан систем контроле квалитета хране;</p> <p>СЛ22. Недовољно развијен систем осигурања;</p> <p>СЛ23. Низак ниво коришћења прерађивачких капацитета;</p> <p>СЛ24. Низак ниво хоризонталне и вертикалне организације у производном ланцу;</p> <p>СЛ25. Недовољно развијене тржишне институције и инфраструктура;</p> <p>СЛ26. Недовољно развијени информациони системи и недовољна логистичка подршка (прогнозно извештајна служба, регистри, катастар, <i>LPIS</i>);</p> <p>СЛ27. Ограничени технички капацитети за истраживање;</p> <p>СЛ28. Деградација станишта и биодиверзитета посебно у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди;</p> <p>СЛ29. Недовољно развијен систем управљања отпадом;</p> <p>СЛ30. Недовољно развијен систем управљања водама;</p> <p>СЛ31. Неповољни демографски трендови;</p> <p>СЛ32. Недовољно развијено тржиште рада;</p> <p>СЛ33. Неповољна социјална структура и отежан приступ социјалним услугама;</p> <p>СЛ34. Могућности за диверзификацију прихода на газдинствима нису довољно искоришћене;</p> <p>СЛ35. Недовољна искоришћеност културног наслеђа;</p> <p>СЛ36. Низак ниво инфраструктуре у руралним подручјима.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ

<p>МГ01. Повољни услови за органску производњу;</p> <p>МГ02. Планирано коришћење средстава из претприступне помоћи ЕУ- ИПАРД III програм;</p> <p>МГ03. Могуће повећање прихода смањењем трошкова производње;</p> <p>МГ04. Усклађивање и ступање на снагу националног законодавства у складу са правним тековинама ЕУ;</p> <p>МГ05. Извозне могућности усклед побољшања усаглашености са стандардима (суседне земље/ЕУ);</p> <p>МГ06. Повећање подршке из националног буџета за пољопривреду и прехрамбену индустрију за раст продуктивности;</p> <p>МГ07. Побољшање система управљања пољопривредним земљиштем и другим природним ресурсима;</p> <p>МГ08. Интерес инвеститора за подизањем нових засада са интензивном технологијом производње;</p> <p>МГ09. Укључивање већих површина у систем подршке;</p> <p>МГ10. Раст интересовања инвеститора за диверзификацију пословања;</p> <p>МГ11. Могућности за раст и развој интегралне и органске производње;</p> <p>МГ12. Могућности за раст производње производа са географским пореклом, лековитог, ароматичног и зачинског биља;</p> <p>МГ13. Могућност за повећање извоза;</p> <p>МГ14. Увођење система шема квалитета;</p> <p>МГ15. Постојање и употреба домаћег сортирента и раса;</p> <p>МГ16. Могућности за инвестирање у дистрибутивне системе;</p> <p>МГ17. Висок извозни потенцијал заснован на спољнотрговинским споразумима;</p> <p>МГ18. Могућности повезивања произвођача са трговинским ланцима;</p> <p>МГ19. Постојање капацитета за пренос знања;</p> <p>МГ20. Раст потреба за различитим врстама консултантских услуга;</p> <p>МГ21. Могућност производње</p>	<p>ПР01. Процес едукације и промене свести произвођача захтева одређени временски период;</p> <p>ПР02. Оптерећење услед високих трошкова у процесу прилагођавања стандарда квалитета, безбедности хране и заштите животне средине и добробити животиња;</p> <p>ПР03. Климатске промене и непредвидиве природне катастрофе;</p> <p>ПР04. Непредвидиве флукуалације цена пољопривредних производа;</p> <p>ПР05. Миграције становништва, посебно младог становништва, из руралних подручја;</p> <p>ПР06. Добијање грађевинских дозвола је процес који дуго траје;</p> <p>ПР07. Незавршен процес легализације објеката у неким селима и градовима;</p> <p>ПР08. Постоје тешкоће за успостављање националних стандарда, који су слични ЕУ стандардима;</p> <p>ПР09. Незавршен процес реституције;</p> <p>ПР10. Неадекватан одговор на последице климатских промена – недостатак системских решења;</p> <p>ПР11. Неефикасно управљање земљишним, шумским и водним потенцијалима;</p> <p>ПР12. Отежан приступ тржишту капитала и смањене могућности улагања у побољшање опреме, објеката и машина;</p> <p>ПР13. Недовољно развијена сарадња између примарних пољопривредних произвођача и сектора прераде;</p> <p>ПР14. Раст конкуренције у земљама са високо субвенционисаном производњом.</p>
---	--

<p>биоенергетских усева; МГ22. Ефикаснија употреба термалних вода у условима затворене производње (стакленици и пластеници); МГ23. Могућност за боље коришћење обновљивих извора енергије; МГ24. Могућност стварања нових проивода и услуга; МГ25. Могућности за развој јавно-приватног партнерства; МГ26. Обнављање ресурса и социјалне структуре у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди; МГ27. Могућности за интензивирање регионалне прекограничне сарадње; МГ28. Могућности за за развој руралног туризма, укључујући <i>HVNF</i> подручја (Пољопривредна подручја високе природне вредности); МГ29. Подршка руралном развоју – промене у структури пољопривредног становништва и запошљавање младих.</p>	
--	--

1.1. Аанализа сектора млека

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Повољни услови за производњу сточне хране у Републици Србији; СН02. Традиција сточарства и узгоја млечних грла, прераде млека и других млечних производа; СН03. Добро позиционирана млечна индустрија са традицијом и препознатљивошћу у региону и изграђеним брендovima; СН04. Самодовољност у производњи млека; СН05. Позитиван трговински биланс код већине производа; СН06. Традиција производње на газдинству; СН07. Произвођачи и прерађивачи са искуством; СН08. Иновативност у производњи и широка палета млечних прерађевина, типова и ве личине паковања и начина</p>	<p>СЛ01. Просечно мало стадо; СЛ02. Ниска млечност по грлу; СЛ03. Слаба хигијена муже; СЛ04. Застарелост опреме и објеката; СЛ05. Ниска ефикасност производње; СЛ06. Неадекватан расни састав; СЛ07. Велики број малих актера; СЛ08. Недостатак стручне подрушке за произвођаче млека, а нарочито за прераду; СЛ09. Низак степен примене стандарда; СЛ10. Регионалне варијације у свим параметрима; СЛ11. Недостатак објеката за складиштење стајњака и управљање стајњаком; СЛ12. Недовољна хоризонтална и вертикална повезаност и сарадња.</p>

<p>дистрибуције;</p> <p>СН09. Добри трговински споразуми са ЕУ, Руском Федерацијом и ЦЕФТА земљама који омогућавају да се млечни производи пласирају по преференцијалним условима.</p>	
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Унапређење млечности и генетског састава;</p> <p>МГ02. Лака могућност конверзије дела екстензивне у органску производњу;</p> <p>МГ03. Добри трендови извоза сира;</p> <p>МГ04. Добри примери вертикалне интеграције у вредносном ланцу млекарске задруге и јаче интересно повезивање произвођача;</p> <p>МГ05. Диверзификација прихода кроз прераду на газднству и прераду малог капацитета;</p> <p>МГ06. Неколико врста сирева са ознаком географског порекла; растући тренд премиум козјих и овчјих сирева.</p>	<p>ПР01. Општи трендови пада потрошње млека;</p> <p>ПР02. Климатске промене, које доводе до осцилација у производњи;</p> <p>ПР03. Ниска откупна цена млека, са великим регионалним варијацијама;</p> <p>ПР04. Осетљивост због високе концентрације удела прераде у малом броју субјеката;</p> <p>ПР05. Старосна структура становништва која се бави сточарском производњом;</p> <p>ПР06. Одлив новца ка другим секторима у пољопривреди;</p> <p>ПР07. Постоје тешкоће за успостављање националних стандарда, који су слични ЕУ стандардима.</p>

1.2. Анализа сектора меса

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Добри агро-климатски услови за пољопривредну производњу;</p> <p>СН02. Довољна површина обрадивог земљишта, пашњака и ливада за производњу хране за животиње;</p> <p>СН03. Одличан квалитет и кванитет произведене хране за животиње;</p> <p>СН04. Људски ресурси – задовољавајући број пољопривредника који желе да се баве сточарством;</p> <p>СН05. Дуга традиција и добро позната технологија производње и прераде меса;</p>	<p>СЛ01. Недостатак финансијских средстава и слаб финансијски потенцијал за развој сектора производње и прераде меса;</p> <p>СЛ02. Национални систем подстицања који није у довољној мери усмерен на инвестиције, него претежно на директна плаћања;</p> <p>СЛ03. Велика зависност пољопривредника од подстицаја преко директних плаћања;</p> <p>СЛ04. Ниска продуктивност и конкурентност сектора производње и прераде меса;</p>

<p>СН06. Успостављен законодавни и институционални оквир у сектору производње и прераде меса;</p> <p>СН07. Континуирани пораст тражње меса и производа од меса на регионалном, европском и светском новоу;</p> <p>СН08. Могућност извоза меса и производа од меса у ЕУ из већег броја одобрених објеката за клање, расецање и прераду меса;</p> <p>СН09. Већа потражња потрошача за производима домаће производње;</p> <p>СН10. Постојање газдинстава средње величине и занатских објеката за клање, расецање и прераду меса, који уз инвестициону помоћ могу да унапреде своју производњу;</p> <p>СН11. Постојање повољних региона за органску производњу;</p> <p>СН12. Постојање великог броја образовних и научних институција.</p>	<p>СЛ05. Неповољни демографски трендови и социјална структура;</p> <p>СЛ06. Недовољна едукација произвођача и малих прерађивача меса;</p> <p>СЛ07. Недовољан ниво усклађености производње са стандардима здравља и добробити животиња, безбедности хране и заштите животне средине;</p> <p>СЛ08. Неадекватне биосигурносне мере у сточарској производњи;</p> <p>СЛ09. Тренд смањења стаовништва које се бави пољопривредом, посебно сточатством;</p> <p>СЛ10. Застарела механизација, опрема и објекти;</p> <p>СЛ11. Слабе способности управљања газдинствима;</p> <p>СЛ12. Недовољно познавање ЕУ стандарда у области здравља и добробити животиња, безбедности хране и заштите животне средине;</p> <p>СЛ13. Недовољни капацитети и ниво управљања стајњаком и отпадним водама;</p> <p>СЛ14. Недовољно функционалан и ефикасан систем безбедног уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла;</p> <p>СЛ15. Недовољно коришћење обновљивих извора енергије;</p> <p>СЛ16. Недостатак свеобухватне саветодавне подршке и обука;</p> <p>СЛ17. Слаба повезаност истраживања и развоја у пољопривредно-прехрамбеном сектору.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Хармонизација и спровођење националног законодавства које је усаглашено са ЕУ законодавством;</p> <p>МГ02. Повећање извоза због боље усклађености са ЕУ стандардима;</p> <p>МГ03. Повећана подршка из националног буџета за пољопривреду и прехрамбену индустрију у циљу модернизације, повећања производње и веће конкурентности;</p> <p>МГ04. Усмереност мера аграрне политике ка већој заштити потрошача и усклађености</p>	<p>ПР01. Недовољно разумевање значаја сточарства у оквиру пољопривреде и неопходности обезбеђења прехрамбене сигурности становништва;</p> <p>ПР02. Недовољна сарадња и једнодимензионални приступ у креирању стратешких циљева – недовољна и некоординисана сарадња надлежних институција, као и јавног сектора са приватним;</p> <p>ПР03. Високи трошкови испуњења стандарда добробити и здравља животиња,</p>

<p>са прописима ЕУ, промовисању квалитета и безбедности хране;</p> <p>МГ05. Развој тржишта и брендирање – развој конкурентних производа на глобалном тржишту, брендирање локалних производа, брендирање чисте земље и здраве хране, маркетинг и боља продаја производа;</p> <p>МГ06. Могућност повећања прихода смањењем трошкова производње;</p> <p>МГ07. Развој органске и одрживе пољопривреде;</p> <p>МГ08. Могућност синергије пољопривреде и туризма – производња традиционалне, аутохтоне и органске хране, као и пласман кроз туризам.</p>	<p>безбедности и квалитета хране, као и заштите животне средине;</p> <p>ПР04. Социо-економски проблеми – депопулација у руралним подручјима, недовољни људски ресурси, неповољна старосна структура становништва;</p> <p>ПР05. Појава прекограничне болести животиња које могу утицати на домаћу потрошњу и извоз;</p> <p>ПР06. Климатске промене и непредвидиве природне катастрофе;</p> <p>ПР07. Смањење или флукуација цене меса и производа од меса на регионалном, европском и светском тржишту;</p> <p>ПР08. Слаб ниво образованосања произвођача, прерађивача, као и купаца и њихов отпор при усвајању нових пракси.</p>
--	--

1.3. Анализа сектора воћа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Унапређена и интензивирана производња подстакнута преференцијалним приступом тржишту Руске Федерације, изграђеним односима на тржишту замрзнутог воћа у ЕУ, инвестиционим мерама пољопривредне политике, инвестицијама из сектора житарица и индустријских усева и других привредних грана;</p> <p>СН02. Конкурентна производња коштичавог и јагодастог воћа;</p> <p>СН03. Лидер на тржишту у производњи лешник развија производњу у Србији;</p> <p>СН04. Преко 100.000 тона капацитета УЛО хладњача изграђених у последњих 15 година;</p> <p>СН05. 360.000 тона капацитета хладњача са режимом замрзавања;</p> <p>СН06. Преко 100.000 тона капацитета хладњача са режимом хлађења;</p> <p>СН07. Конкуренција у извозу - преко 170 извозника малине и других извозника на ЕУ тржиште;</p> <p>СН08. Развијена конкуренција на нивоу добављача инпута (у регистру ђубрива</p>	<p>СЛ01. Недостатак знања о тржишту и трендовима на тржишту;</p> <p>СЛ02. Преко 50% екстензивне производње је у регионима са највећим површинама воћа;</p> <p>СЛ03. Увођење иновација у производњу још увек је споро;</p> <p>СЛ04. Непостојање лидера у институцијама које треба да уводе иновације;</p> <p>СЛ05. Недостатак квалификоване радне снаге за најважније помотехничке операције;</p> <p>СЛ06. Недостатак радне снаге у периоду бербе;</p> <p>СЛ07. Недостатак добро организованог хладног ланца свежег воћа;</p> <p>СЛ08. Разједињени произвођачи и смањена конкуренција у откупу;</p> <p>СЛ09. Проблеми сарадње међу учесницима у тржишном ланцу;</p> <p>СЛ10. Ограничени ресурси Управе за заштиту биља за подршку произвођачима и прерађивачима воћа.</p>

<p>3.260 различитих формулација); СН09. Конкурентна производња садног материјала; СН10. Највећи део прерађивачке индустрије континуирано развија и уводи стандарде;</p>	
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЕЊЕ
<p>МГ01. Билатерални трговински споразуми на којима МПШВ интензивно ради; МГ02. Конкурентност производа садног материјала; МГ03. Уколико ЕУ одобри анализе о процени ризика, садни материјал воћа ће бити конкурентан на ЕУ тржишту, али и на тржишту ЦИС; МГ04. Унапређење микробиолошке безбедности јагодастог воћа; МГ05. Увођење стандарда у производњи; МГ06. Могућност побољшања квалитета након бербе и боља продаја – хидрокулери, сортирке и пакерице; МГ07. Могућност производње у затвореном простору малина, јагода и трешње; МГ08. Потенцијал боље припреме производа за тржиште; МГ09. Повећање продуктивности; МГ10. Смањење производње шљиве и вишње у земљама ЕУ, због ниског профита и радне снаге; МГ11. Унапређење технологије производње код малих и средњих произвођача; МГ12. Развој кратких ланаца снабдевања храном.</p>	<p>ПР01. Конкуренција производње воћа која расте у региону, ЦИС земљама, ЕУ и другим деловима света; ПР02. Произвођачи средње величине, који су били фактор стабилности, напуштају сектор, због притиска конкуренције; ПР03. Све виши фитостанитарни захтеви од стране ЕУ и Руске Федерације, који се користе као ванцаринске мере заштите тржишта; ПР04. Недостатак сезонске радне снаге, стручног кадра и радника; ПР05. Захтеви за испуњавање различитих стандарда расту; ПР06. Ограничени функционални системи безбедности хране и фитосанитарни систем.</p>

1.4. Анализа сектора поврћа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Добри климатски и земљишни услови за гајење поврћа; СН02. Већина произвођача прилично је упозната са технологијом производње; СН03. Највећи број произвођача примењује савремене технологије; СН04. Постојање готово свих канала продаје – зелене пијаце, велетржнице, малопродајни ланци – супер и хипермаркети;</p>	<p>СЛ01. Велики број малих произвођача који не могу да издрже високе ценовне осцилације на тржишту; СЛ02. Учестали прелазак произвођача са једне врсте производње на другу, зависно од цена из претходне године; СЛ03. Велики број неадекватних складишних капацитета за тешкокварљиво поврће; СЛ04. Осетљивост одређене производње</p>

СН05. Улазак великих европских малопродајних ланаца на тржиште Републике Србије;

СН06. Развијене међународне трговинске везе;

СН07. Доминантна позиција у региону за велики број произвођача поврћа;

СН08. Доступност инпута доброг квалитета услед присуства најзначајнијих добављача на тржишту Републике Србије;

СН09. Стабилан и разноврстан извоз;

СН10. Конкурентност поврћа је изграђена у тржишним условима, без преференцијалног приступа било којем тржишту, што представља посебну стабилност за извоз;

СН11. Повећан проценат механизоване производње;

СН12. Цена коштања, посебно код тешко кварљивог поврћа, нижа је него код конкуренције;

СН13. Успостављена позиција на регионалном тржишту, са доминантним уделом за већину поврћа.

Тешкокварљиво поврће – лук, кромпир, купус, шаргарепа:

СН14. Дуга традиција у производњи;

СН15. Примена савремене технологије;

СН16. Ниска цена коштања;

СН17. Доминантна позиција на регионалном тржишту за већину поврћа из ове групе;

СН18. Постојање складишних капацита.

Лакокварљиво поврће – паприка, парадајз, краставац:

СН19. Прелазак на производњу у затвореном простору – најчешће парадајз и паприка;

СН20. Проширена понуда на тржишту;

СН21. Висок степен конкурентности на локалном и светском тржишту;

СН22. Разноврстан извоз - велики удео у извозу на тржиште ЕУ;

СН23. Постојање великог броја добрих произвођача средње величине, који доносе

услед великог удела малог броја великих произвођача на укупну производњу;

СЛ05. Висок удео транспортних трошкова у финалној цени спречава извоз на удаљена тржишта;

СЛ06. Произвођачима се постављају неповољни услови услед слабе конкуренције између великих маркета;

СЛ07. Недостатак радне снаге у сезони бербе;

СЛ08. Низак ниво технолошке опремљености (сушење и складиштење, паковање, хлађење и др.).

стабилност сектору; СН24. Висока конкурентност усева и поврћа на регионалном тржишту.	
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Инвестирање у опрему за додавање вредности производима;</p> <p>МГ02. Интензивирање производње код малих и средњих произвођача;</p> <p>МГ03. Промовисање примера добре праксе – произвођачи са највећим приносима, који додају вредност;</p> <p>МГ04. Инвестирање у опрему која продужава рок трајања производа – хидрокулери за шаргарепу, квалитетни системи вентилације за лук и кромпир;</p> <p>МГ05. Унапређење саветодавних служби;</p> <p>МГ06. Повећање употребе сертификованог семена за боље резултате;</p> <p>МГ07. Инвестирање у прооизводњу у затвореном простору за кварљиве производе;</p> <p>МГ08. Унапредити презентацију производа уз комуникацију са произвођачима – сорта дефинише производ, нутритивне вредности, значај за рурални развој;</p> <p>МГ09. Увођење система интегралне заштите биљака;</p> <p>МГ10. Успостављање произвођачких организација.</p>	<p>ПР01. Велики обим производње у ЕУ и земљама региона;</p> <p>ПР02. Све чешћи проблем недостатка радне снаге, док квалификовани радници одлазе из сектора;</p> <p>ПР03. Недовољно развијен продајни сектор који не препознаје поврће као профитабилни извор прихода, већ као маркетиншки алат за привлачење купаца;</p> <p>ПР04. Временске непогоде – град, поплаве;</p> <p>ПР05. Прелазак великог броја произвођача шећерне репе на производњу шаргарепе, услед високих цена у 2018;</p> <p>ПР06. Повећано снабдевање шаргарепом из Турске услед нижих цена изазваних јаком подршком државе;</p> <p>ПР07. Већи трошкови производње кромпира у поређењу са конкуренцијом из ЕУ (Холандија, Немачка).</p>

1.5. Анализа сектора житарица и индустријских усева

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Добри услови (климатски и земљишни) за гајење житарица и индустријских усева;</p> <p>СН02. Велики број сорти, увозних и домаћих, које су прилагођене за производњу у Републици Србији;</p> <p>СН03. Приступ Дунаву, што омогућава извоз у правцима узводно и низводно;</p> <p>СН04. Велики број прерађивача и извозника који представљају конкуренцију у извозу;</p> <p>СН05. Висок квалитет импуга због присуства великих добављача импуга;</p>	<p>СЛ01. Велики удео екстензивне производње;</p> <p>СЛ02. Велики губици (у производима и новцу) услед коришћења, у великој мери, застареле механизације и опреме у производњи;</p> <p>СЛ03. Значајан број прерадних капацитета опремљен је застарелом опремом и машинама;</p> <p>СЛ04. Велики број складишних капацитета лошег квалитета;</p> <p>СЛ05. Давање права пречег закупа</p>

<p>СН06. Добра географска локација између <i>CEFTA</i> земаља које су увознице житарица, уљарица, шећера, брашна, уља и других производа;</p> <p>СН07. Постојање одговарајућих асоцијација унутар сектора.</p>	<p>одгајивачима стоке да закупе државно земљиште, а није омогућено произвођачима житарица и индустријских усева;</p> <p>СЛ06. Присуство монополистичких навика код велетрговаца када се дефинишу veleпродајне цене;</p> <p>СЛ07. Висока цена горива, посебно у поређењу са конкуренцијом из <i>CIS</i> земаља;</p> <p>СЛ08. Низак ниво свести произвођача о неопходности постизања одрживог управљања земљиштем и коришћења савремених и одрживих технологија за заштиту квалитета земљишта;</p> <p>СЛ09. Повећање губитака и трошкова производње уситњености парцела;</p> <p>СЛ10. Низак ниво прераде и додате вредности производа.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Креирање атрактивног окружења у Републици Србији за инвестирање у сектор који ће привући велике компаније, како за инвестирање у производњу и складиштење, тако и за трговину и прераду;</p> <p>МГ02. Унапређење технологије и енергетске ефикасности у прерадним капацитетима;</p> <p>МГ03. Инвестирање у нове машине, ради смањења губитака, повећање ефикасности и смањење потрошње енергије;</p> <p>МГ04. Унапређење преноса знања код произвођача о технологијама производње;</p> <p>МГ05. Унапређење квалитета производње који би повећао извоз на тржиште ЕУ;</p> <p>МГ06. Валоризација статуса <i>GMO</i> слободне земље, кроз усвајање ознака квалитета.</p>	<p>ПР01. Смањење домаће потрошње услед смањења популације, смањења куповне моћи и/или промене навика потрошача;</p> <p>ПР02. Раст понуде на глобалном и регионалном тржишту (нарочито раст површина и приноса међу <i>CIS</i> земљама), смањене цене, профити произвођача и смањене могућности за инвестирање;</p> <p>ПР03. Климатске промене које утичу да се погоршају услови за гајење (смањење падавина, повећање екстремних временских услова, повећање температуре, биљних болести, штеточина и друго), без одговарајуће свести или одговорности од стране струке, политичара и произвођача;</p> <p>ПР04. Смањење удела у извозу на <i>CEFTA</i> тржиште услед раста производње у овим земљама, смањена потрошња (популација), увођење ванцаринских и нетржишних мера и ограничења, окретања увозу из других земаља;</p> <p>ПР05. Неуспех неких прерађивача да реше финансијске проблеме.</p>

1.6. Анализа сектора производње и прераде јаја

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Квалитет и квантитет хране за животиње;</p> <p>СН02. Традиција и добро познавање технологије производње;</p> <p>СН03. Постојање великих и организованих предузећа са високо интензивном и ефикасном производњом;</p> <p>СН04. Постојање повољних услова за развој органске производње.</p>	<p>СЛ01. Недовољан ниво усклађености са захтевима добробити животиња, хигијене и стандардима заштите животне средине;</p> <p>СЛ02. Неповољна старосна структура становништва у руралним подручјима;</p> <p>СЛ03. Ниска конкурентност малих произвођача;</p> <p>СЛ04. Низак ниво капацитета за складиштење стајњака и неадекватне биосигурносне мере код малих произвођача.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Потенцијал за одрживост производње средњих и великих произвођача у складу са стандардима ЕУ;</p> <p>МГ02. Потенцијал за унапређење конкурентности и побољшања квалитета јаја;</p> <p>МГ03. Унапређење квалитета и безбедности у производњи јаја и заштита потрошача кроз мере пољопривредне политике и политике руралног развоја.</p>	<p>ПР01. Скупа улагања ради испуњења стандарда у области добробити животиња (затварање производње);</p> <p>ПР02. Недовољни капацитети за достизање еколошких стандарда у производњи и стандарда добробити животиња код малих произвођача;</p> <p>ПР03. Смањење цена јаја на регионалном, европском и светском тржишту;</p> <p>ПР04. Појава болести које могу да утичу на домаћу потрошњу и извоз.</p>

1.7. Анализа сектора производње и прераде грожђа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Повољни еколошки услови за производњу висококвалитетног грожђа и вина;</p> <p>СН02. Дуга традиција у виноградарству и винарству;</p> <p>СН03. Растуће интересовање за производњу вина на породичним газдинствима;</p> <p>СН04. Постојање домаћих сорти, нарочито оних које су погодне за интегралну и органску производњу.</p>	<p>СЛ01. Слаба ценовна конкурентност у односу на увезено грожђе и вино;</p> <p>СЛ02. Недовољна организованост произвођача у професионалном смислу;</p> <p>СЛ03. Лоша структура произвођача грожђа и вина (доминантни мали произвођачи);</p> <p>СЛ04. Уситњеност парцела у виноградарским подручјима повољним за гајење винове лозе;</p> <p>СЛ05. Недостатак сертификованих садница, аутохтоних, регионалних и домаћих сорти;</p> <p>СЛ06. Низак ниво технолошке опремљености винарија;</p> <p>СЛ07. Слаб извоз грожђа и вина;</p> <p>СЛ08. Недовољно организована промоција домаћих вина и вина са ознаком географског порекла;</p>

	<p>СЛ07. Захтевне административне процедуре и услови за регистрацију винарија, заштиту географског порекла и услови који нису обавезни ЕУ законодавством.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Унапређење и организација домаћег тржишта;</p> <p>МГ02. Спремност потрошача да у већој мери конзумирају домаћа вина;</p> <p>МГ03. Активнија промоција и приступ страним тржиштима;</p> <p>МГ04. Оснивање/трансформисање професионалних произвођачких организација и оснивање одговарајућих фондова;</p> <p>МГ05. Јачање система сертификације и клонске селекције аутохтоних регионалних и домаћих сорти винове лозе;</p> <p>МГ06. Отклањање свих административних и других захтева према произвођачима грожђа и вина који нису прописани ЕУ законодавством, а који смањују конкурентност домаћих произвођача;</p> <p>МГ07. Успостављање мера помоћи винском сектору по угледу на ЕУ захтеве.</p>	<p>ПР01. Ограничења за постизање боље ценовне конкурентности;</p> <p>ПР02. Слабо спровођење прописа и контрола по питању примене недозвољених енолошких поступака и енолошких средстава;</p> <p>ПР03. Недоношење нове законске регулативе којима би се отклонили услови за регистрацију произвођача вина и други услови који отежавају пословање произвођача грожђа и вина, а који нису обавезни ЕУ законодавством.</p>

1.8. Анализа сектора рибарства

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>Аквакултура</p> <p>СН01. Дуга традиција у гајењу риба;</p> <p>СН02. Велики природни ресурси за развој аквакултуре;</p>	<p>Аквакултура</p> <p>СЛ01. Недовољна искоришћеност природних ресурса за изградњу рибњака;</p> <p>СЛ02. Мали број врста које се гаје;</p>

СН03. Могућност пласмана на домаћем тржишту;

СН04. Развој руралних подручја и задржавање становништва;

СН05. Коришћење неплодних површина за подизање рибњака и унапређење квалитета земљишта након коришћења за производњу риба;

СН06. Постојање ресурса за производњу рибље хране;

СН07. Постојање капацитета за производњу екструдираних рибље хране;

СН08. Допринос развоју рибњачко – еколошког туризма

СН09. Постојање савремених програма селекције риба;

СН10. Допринос очувању биолошке разноврсности;

СН11. Производња хране са високо хранљивом вредношћу;

СН12. Постојање програма селекције шарана и калифорнијске пастрмке.

Привредни риболов

СН13. Дуга традиција привредног риболова;

СН14. Привредни риболов као шанса за риболовни туризам;

СН15. Расположиви ресурси за привредни риболов (велике реке: Дунав, Сава, Тиса);

СН16. Развијено домаће тржиште за уловљену рибу.

Прерада рибе

СН17. Традиција једноставних метода прераде;

СН18. Раст прерађивачких капацитета;

СН19. Раст тржишта у ЕУ и у другим земљама;

СН20. Постојање домаћих сировина;

СН21. Постојање домаћег тржишта.

СЛ03. У трговини рибом доминира промет живе или свеже рибе;

СЛ04. Високи трошкови производње;

СЛ05. Велики број нерегистрованих рибњака мањих капацитета;

СЛ06. Одсуство обртног капитала;

СЛ07. Недостатак радне снаге;

СЛ08. Мали број стручњака у аквакултури;

СЛ09. Недовољна опремљеност;

СЛ10. Недостатак средстава за подршку сектору аквакултуре;

СЛ11. Недовољна државна подршка сектору аквакултуре;

СЛ12. Недостатак савремених удружења произвођача;

СЛ13. Недостатак надокнаде за губитке изазване заштићеним предаторским врстама птица и сисара;

СЛ14. Конкуренција произвођача потиче из земаља које имају различите облике подршке сектору рибарства;

СЛ15. Високи трошкови инпута (укључујући обавезе за воду);

СЛ16. Недефинисани минимални стандарди квалитета за производе рибарства.

Привредни риболов

СЛ17. Привредни рибари су слабо опремљени риболовним алатима и пловилима;

СЛ18. Одсуство савремених метода управљања;

СЛ19. Одсуство центара за откуп рибе за професионалне рибаре;

СЛ20. Стални сукоб са рекреативним риболовцима.

Прерада рибе

СЛ21. Основа индустрије прераде рибе је морска риба, уместо слатководна;

СЛ21. Недостатак брендова у индустрији прераде рибе;

СЛ22. Недостатак средстава за промоцију;

СЛ23. Ограничене иновације у индустрији прераде рибе;

	СЛ24. Одсуство организованих заједничких наступа на иностраним тржиштима.
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>Аквакултура</p> <p>МГ01. Велики потенцијал за развој аквакултуре (пре свега шаранске);</p> <p>МГ02. Повезивање са осталим деловима производног сектора;</p> <p>МГ03. Развој органског узгоја рибе;</p> <p>МГ04. Мали трошкови, уз могућност повећања прихода;</p> <p>МГ05. Постојање развијеног домаћег тржишта;</p> <p>МГ06. Могућност стварања великог броја финалних производа од рибе;</p> <p>МГ07. Диверзификација врста значајних за аквакултуру;</p> <p>МГ08. Потенцијал за производе богате омега-3 масним киселинама;</p> <p>МГ09. Унапређење стручности и знања у научним и наставним институцијама и експерименталним полигонима;</p> <p>МГ10. Топловодни рибњаци представљају значајна станишта и допринос очувању биодиверзитета;</p> <p>МГ11. Постојање великог дефицита рибе на тржишту ЕУ.</p> <p>Привредни риболов</p> <p>МГ12. Развој риболовног туризма и угоститељских услуга;</p> <p>МГ13. Повећање асортимана риба на домаћем тржишту;</p> <p>МГ14. Допринос задржавању становништва у руралним подручјима.</p> <p>Прерада рибе</p> <p>МГ15. Диверзификација рибарских производа;</p> <p>МГ16. Унапређење могућности промета рибом;</p> <p>МГ17. Унапређење могућности пласмана рибе на страним тржиштима;</p> <p>МГ18. Подизање свести потрошача о</p>	<p>Аквакултура</p> <p>ПР01. Квалитет воде у рецепијентима;</p> <p>ПР02. Загађење водених екосистема;</p> <p>ПР03. Климатске промене (све топлија и сушнија лета);</p> <p>ПР04. Пренос болести преко воде, птица и других вектора;</p> <p>ПР05. Ихтиофагне врсте птица и сисара;</p> <p>ПР06. Одсуство надокнаде за губитке настале штетом изазваном заштићеним предаторским врстама;</p> <p>ПР07. Крађе рибе и блага казнена политика за крадљивце рибе;</p> <p>ПР08. Све строжа политика заштите животне средине.</p> <p>Привредни риболов</p> <p>ПР09. Сукоби између привредних и спортских риболоваца;</p> <p>ПР10. Климатске промене;</p> <p>ПР11. Чести ветрови и таласи који онемогућавају рад привредних рибара;</p> <p>ПР12. Конфликти између заштите животне средине и привредног риболова.</p> <p>Прерада рибе</p> <p>ПР13. Повећање трошкова и инпута (попут енергије) потребних за прераду;</p> <p>ПР14. Међусобна конкуренција;</p> <p>ПР15. Политичке одлуке (увођење такси и пореза);</p> <p>ПР16. Ограничена куповна моћ домаћих потрошача;</p> <p>ПР17. Повећање цена на основу додате вредности.</p>

<p>хранљивој вредности рибе; МГ19. Раст пласмана рибе кроз унапређење угоститељских услуга на обалама река; МГ20. Повећање потрошње рибе.</p>	
---	--

2. УПРАВЉАЊЕ ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ И ЗЕМЉИШТЕМ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Богата биолошка разноврсност и генетски ресурси, очувани и разнолики природни пејзажи;</p> <p>СН02. Травњаци са великом вредношћу биолошке разноврсности (висока разноврсност врста);</p> <p>СН03. Очување пољопривредних биљних и животињских генетичких ресурса се подстиче;</p> <p>СН04. Прописи о заштити животне средине и заштити природе су континуирано у процесу усклађивања са захтевима ЕУ;</p> <p>СН05. Дobar приступ изворима воде доброг квалитета;</p> <p>СН06. Висок квалитет земљишта, укључујући плодност, физичке, хемијске и биолошке карактеристике и управљање водом;</p> <p>СН07. Слаба употреба хемијских инпута;</p> <p>СН08. Успостављен систем контроле и подршке за органску производњу;</p> <p>СН09. Постојање пољопривредне саветодавне службе и образовних институција;</p> <p>СН10. Постојање стратешког, законодавног оквира, шумарског буџетског фонда и дуге традиције у одрживом газдовању шумама;</p> <p>СН11. Шуме у државном власништву су сертификоване <i>FSC</i> сертификатом.</p>	<p>СЛ01. Недостатак потпуно функционалног <i>IACS</i> система;</p> <p>СЛ02. Недовољно таргетирање и примена стратешких политика за заштиту пољопривредног земљишта од напуштања, даљег уситњавања, деградације и губитка биодиверзитета;</p> <p>СЛ03. Недостатак правилног управљања рекама и речним коритима;</p> <p>СЛ04. Недовољне мере за спречавање деградације земљишта, посебно ерозије земљишта;</p> <p>СЛ05. Недостатак објеката за складиштење стајњака и управљање стајњаком;</p> <p>СЛ06. Недовољна контрола правилне употребе хемикалија и пестицида;</p> <p>СЛ07. Недостатак специјализоване пољопривредне саветодавне службе за питања животне средине, осим за органску производњу;</p> <p>СЛ08. Велики удео изданацких шума;</p> <p>СЛ09. Фрагментација шума у приватном власништву.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Финансирање агроеколошко-климатских мера у оквиру ИПАРД III програма;</p> <p>МГ02. Одржавање травњака високе</p>	<p>ПР01. Депопулација, напуштање земљишта и уситњени поседе;</p> <p>ПР02. Утицај климатских промена;</p> <p>ПР03. Ограничена свест пољопривредника</p>

<p>природне вредности и других подручја посебне заштите;</p> <p>МГ03. Повећање површина под сертифициваном органском пољопривредном и повећање органске сточарске производње и потражње за органским производима;</p> <p>МГ04. Циркуларна економија пружа могућности за нова радна места;</p> <p>МГ05. Могућности за смањење отпада од хране усвајањем активности циркуларне економије;</p> <p>МГ06. Заштита подземних и површинских вода путем одговарајућег управљања стајњаком;</p> <p>МГ07. Промоција и примена добрих пољопривредних и еколошких пракси од стране пољопривредника;</p> <p>МГ08. Свест пољопривредника и шире јавности о значају одрживих пољопривредних пракси и заштите животне средине и природе;</p> <p>МГ09. Издавачко шумарство у кратким опходњама (<i>short rotation coppice - SRC</i>) за производњу енергије;</p> <p>МГ10. Развој унапређених система управљања подацима за праћење података о животној средини;</p> <p>МГ11. Секвестрација угљеника пошумљавањем;</p> <p>МГ12. Коришћење дрвета и дрвних споредних производа и извора енергије.</p>	<p>и корисника земљишта о минималним еколошким стандардима и доброј пољопривредној пракси;</p> <p>ПР04. Губитак квалитета земљишта и воде услед интензивирања пољопривредне производње;</p> <p>ПР05. Погоршање квалитета ваздуха услед емисија из пољопривредних извора;</p> <p>ПР06. Опортунитетни трошкови земљишта дају подстицај за прелазак у непољопривредне активности;</p> <p>ПР07. Старење пољопривредног становништва које доприноси даљем напуштању земљишта.</p>
--	--

3. РУРАЛНА ЕКОНОМИЈА И КВАЛИТЕТ ЖИВОТА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Богатство природних ресурса и културно наслеђе у руралним подручјима (планине, језера, бање, резервати природе, археолошка налазишта, манастири, тврђаве, музеји итд.);</p> <p>СН02. Очувана природна станишта,</p>	<p>СЛ01. Неповољни демографски трендови и социјална структура;</p> <p>СЛ02. Становништво у руралним подручјима у великој мери зависно од пољопривреде;</p> <p>СЛ03. Неефикасна употреба ресурса</p>

<p>животна средина, биолошка и пејзажна разноликост и <i>HNVF</i> подручја (Пољопривредна подручја високе природне вредности);</p> <p>СН03. Мноштво традиционалних и аутохтоних пољопривредних производа и хране, старих заната и ручно рађених производа;</p> <p>СН04. Пољопривредни ресурси – радна снага, земљиште (пољопривредно земљиште, шуме и остало земљиште), зграде и машине;</p> <p>СН05. Огроман потенцијал код обновљивих извора енергије (енергија биомасе, соларна енергија, хидро енергија, енергија ветра и геотермална енергија);</p> <p>СН06. Дуга традиција добро организованих ЈЛС;</p> <p>СН07. Висок ниво сарадње и узајамне подршке између ЈЛС;</p> <p>СН08. Стална конференција градова и општина као кровно национало удружење које пружа активну подршку ЈЛС;</p> <p>СН09. Запослени у ЈЛС су упознати са поступком јавних набавки услед претходног коришћења средстава из ЕУ фонда;</p> <p>СН10. Адекватан правни оквир за спровођење надлежности из делокруга ЈЛС;</p> <p>СН11. Сечено искуство у планирању локалног развоја кроз <i>LEADER like</i> меру.</p>	<p>пољопривредних газдинстава, низак ниво продуктивности и прихода, са великим бројем мешовитих фарми;</p> <p>СЛ04. Низак ниво активности и економског развоја у руралним подручјима;</p> <p>СЛ05. Велика зависност од фосилних горива;</p> <p>СЛ06. Рурална насеља нису атрактивна за живот, недостатак свакодневних услуга;</p> <p>СЛ07. Ограничене могућности запољшавања и стварања алтернативних извора прихода у руралним подручјима;</p> <p>СЛ08. Недостатак професионалне и пословне обуке за становништво у руралним подручјима;</p> <p>СЛ09. Слабо развијена физичка рурална инфраструктура (водоснабдевање, управљање отпадом, канализациони систем, путеви, јавна расвета, низак квалитет воде за пиће итд);</p> <p>СЛ10. Слабо развијена социјална рурална инфраструктура и услуге (вртићи, домови културе, здравствене установе, старачки домови итд);</p> <p>СЛ11. Велики број ЈЛС без припремљених планских докумената за развој руралних подручја;</p> <p>СЛ12. Недовољно ефикасна јавна администрација у сектору просторног планирања и изградње.</p>
<p align="center">МОГУЋНОСТИ</p>	<p align="center">ПРЕТЊЕ</p>
<p>МГ01. Раст тражње за рекреацијом и спортским активностима у руралним подручјима и традиционалним производима (храна и рукотворине);</p> <p>МГ02. Веће коришћење природних потенцијала руралних подручја за туризам (еко и етно туризам), рекреацију и спорт;</p> <p>МГ03. Боља искоришћеност ресурса – земљишта, објеката, машина, радне снаге кроз диверзификацију активности</p> <p>МГ04. Стварање динамичних пословних могућности, малих предузећа и нових радних места у сектору нових услуга у руралним подручјима;</p> <p>МГ05. Производња енергије из обновљивих</p>	<p>ПР01. Котинуирани негативни демографски трендови (депопулација, старење и миграција младих);</p> <p>ПР02. Повећан јаз између урбаних и руралних подручја;</p> <p>ПР03. Климатске промене и непредвидиве природне катастрофе;</p> <p>ПР04. Споро и неефикасно решавање имовинско-правних питања, услед укључености више различитих институција у сам процес;</p> <p>ПР05. Недостатак финансијских средстава;</p> <p>ПР06. Процес легализације јавне инфраструктуре је дуготрајан и још увек није завршен;</p>

<p>извора и мања употреба фосилних горива; МГ06. Ефикасно коришћење средстава из ИПАРД III програма; МГ07. Могућност ЈЛС да се кредитно задуже у циљу реализације пројеката; МГ08. Унапређење пословног окружења и стварање нових радних места кроз улагања у руралну инфраструктуру; МГ09. Развој живописних руралних подручја и заустављање депопулације стварањем бољих услова за живот МГ10. Достижање виших стандарда заштите животне средине у руралним подручјима кроз боље управљање отпадом; МГ11. Национална подршка за побољшање широкопојасног интернета.</p>	<p>ПР07. Катастар инфраструктуре није прецизно ажуриран; ПР08. Процес експроприације земљишта за изградњу руралне инфраструктуре је сложен и скуп; ПР09. Високи трошкови припреме техничке документације за инфраструктурне пројекте у руралним подручјима; ПР10. Удаљена насеља у оквиру ЈЛС нису препозната као приоритети; ПР11. Услед пандемије <i>COVID-19</i> ограничен је приступ финансијским средствима.</p>
---	--

4. ПРИПРЕМА И СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНИХ СТРАТЕГИЈА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА – LEADER

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>СН01. Партнерства јавног, приватног и цивилног сектора су подржана и успостављена из националног буџета; СН02. <i>LEADER-like</i> иницијативе су присутне у Републици Србији још од 2007. године; СН03. Добра сарадња између потенцијалних ЛАГ, локалних власти и МПШВ у претходном периоду; СН04. Одлична комуникација и сарадња са ЛАГ из земаља ЕУ уз размену искуства и добрих примера праксе; СН05. Снажан социјални капитал у заједници – значајан број становника у руралним подручјима који могу бити носиоци развоја; СН06. Постоји значајан број младих људи који виде своју будућност у руралним подручјима из којих долазе; СН07. Стечено искуство у планирању и спровођењу пројеката уз подршку ЕУ и других донора; СН08. Значајан број задруга и НВО које се баве различитим темама руралног развоја у</p>	<p>СЛ01. Мера није акредитована у претходном програмском периоду; СЛ02. Ограничени капацитети потенцијалних ЛАГ (недостатак људских ресурса, припрема и управљање пројектима итд.); СЛ03. Недовољан ниво знања становништва о свим предностима <i>LEADER</i> приступа; СЛ04. Недостатак финансијских средстава; СЛ05. Незаинтересованост локалног становништва повезана је са недостатком информација, предрасудама и неповређем; СЛ06. Неповољни демографски трендови: одлазак младих, образованог становништва и женске популације из руралних подручја; СЛ07. Висока зависност руралне економије од примарне пољопривредне производње; СЛ08. Недовољно развијена комунална и пољопривредна инфраструктура (путна, електро, водоводна и канализациона мрежа, системи за наводњавање) у руралним подручјима; СЛ09. Низак ниво препознавања и</p>

<p>руралним подручјима; СН09. Повољан географски положај; СН10. Традиција у производњи пољопривредних производа са високом вредношћу и квалитетом (вино, ракија, сир, мед итд); СН11. Очување старих заната и вештина код локалног становништва, засновано на знању и искуству; СН12. Туристички потенцијали и бројне локалне манифестације; СН13. Богато културно и историјско наслеђе; СН14. Предузетнички дух присутан код становништва; СН15. Постојање Стратегије локалног руралног развоја на нивоу општина; СН16. Општа свест о могућностима локалне заједнице под <i>LEADER</i> приступом; СН17. Велико присуство и употреба социјалних медија; СН18. Локалне заједнице су заинтересоване за рурални развој.</p>	<p>промоције локалних производа и услуга; СЛ10. Ниска еколошка свест локалног становништва и привреде; СЛ11. Незадовољавајуће мере у погледу заштите и очувања животне средине; СЛ12. Занемарени јавни простори (домови културе, школе, ветеринарске амбуланте, продајна места, културни и историјски споменици који представљају културно и историјско наслеђе); СЛ13. Недостатак структурног приступа „одоздо на горе” и релевантног знања/искуства у руралним подручјима; СЛ14. Недовољна запосленост, слаб природни прираштај у руралним подручјима; СЛ15. Пројекти предвиђени одобреним локалним стратегијама још нису реализовани; СЛ16. Ограничене вештине за дизајнирање пројеката, имплементацију итд; СЛ17. Умањен ентузијазам с обзиром на то да од 2007. године нису направљени значајнији помаци у спровођењу <i>LEADER</i> мере; СЛ18. Недовољан број <i>LEADER</i> обука за представнике општина, градоначелнике итд; СЛ19. Недостатак правног и институционалног оквира у циљу обезбеђења одрживог развоја на локалном нивоу; СЛ20. Недостатак обученог кадра у ИПАРД агенцији.</p>
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<p>МГ01. Приступ ЕУ фонду за рурални развој (ИПАРД); МГ02. Већа подршка руралном развоју из различитих извора (домаћих и иностраних); МГ03. Могућност за самозапошљавање становништва кроз пројекте; МГ04. Рурални развој је пропознат као један од стратешких циљева на свим нивоима власти; МГ05. Партнерства са другим</p>	<p>ПР01. Опадање интересовања становништва за локални развој; ПР02. Неки од основних ЛАГ могу бити угашени услед недостатка средстава; ПР03. Изостанак акредитације мере у програмском периоду; ПР04. Недостатак сигурних извора финансирања за основне трошкове функционисања ЛАГ; ПР05. Климатске промене; ПР06. Негативни трендови у облику</p>

<p>организацијама, ЛАГ, мрежама и институцијама на локалном, националном и међународном нивоу;</p> <p>МГ06. Могућности за интензивирање прекограничне сарадње кроз имплементацију уговорених заједничких пројеката;</p> <p>МГ07. Афирмација свих <i>LEADER</i> компоненти кроз унапређење Мреже за рурални развој;</p> <p>МГ08. Одобрене и примењене стратегије које ће оснажити видљивост мере.</p>	<p>миграција из руралних у урбана подручја;</p> <p>ПРО7. Локално становништво не прави јасну разлику између ЛАГ и других облика удружења;</p> <p>ПРО8. Успорен процес формирања ЛАГ услед уских грла у националном законодавству;</p> <p>ПРО9. Неке од усвојених стратегија могу остати нереализоване.</p>
---	---

ПРЕДЛОГ ПОТРЕБА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ, ПРЕРАЂИВАЧКЕ ИНДУСТРИЈЕ И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА НА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ МЕРЕ ИПАРД III ПРОГРАМА

1. Унапређење конкурентности пољопривредне производње и прерађивачке индустрије

У циљу побољшања конкурентности пољопривредне производње, важно је задржати ниво пољопривредне производње, сачувати пољопривредно земљиште и спречити депопулацију у руралним подручјима. ИПАРД Мера 1 – Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава – конципирана је тако да отклони све слабости препознате у припремљеним *SWOT* анализама. Кроз ову меру ће се подстаћи инвестиције у објекте, механизацију, опрему и технологију, што ће довести до повећања продуктивности и ефикасности. Газдинствима која се баве производњом воћа и поврћа потребна су улагања у унапређење инфраструктуре за период након бербе, као и инвестиције у оптимизацију употребе воде за наводњавање. ИПАРД Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства – конципирана је тако да подстиче улагања у прерађивачку индустрију пољопривредних производа, што ће довести до побољшања конкурентности и смањења незапослености.

2. Достижање стандарда ЕУ

Већини пољопривредних газдинстава и предузећима која се баве пољопривредном производњом и прехранбеном индустријом потребна су улагања у модернизацију објеката, опреме и производних линија како би се достигли стандарди ЕУ, нарочито у области јавног здравља, заштите животне средине, добробити животиња и безбедности на раду. Постоји велика потреба за подршком која би допринела смањењу отпада и обезбеђивању безбедности хране, а која је планирана кроз ИПАРД Меру 1 - Инвестиције у

физичку имовину пољопривредних газдинстава и ИПАРД Мери 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства. Подршка ће бити усмерена на повећање одрживости, продуктивности и ефикасности прераде, како би се издржали притисци конкуренције и силе тржишта, као и на помоћ сектору у усклађивању са стандардима ЕУ. Обновљени капацитети прерађивачке индустрије треба да достигну унапређене стандарде ЕУ, нарочито оне који се односе на хигијену, добробит животиња, животну средину и квалитет производа.

3. Диверзификација активности и извора прихода у руралним подручјима

ИПАРД Мера 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања допринеће диверзификацији руралне економије, смањењу зависности руралних подручја од прихода из пољопривреде и стварању услова за развој руралне економије. Подршка диверзификацији пољопривредних активности везана је за повећање продуктивности, уз ефикасније коришћење ресурса газдинства – земљишта (пољопривредног и осталог), објеката (економских и стамбених), механизације и радне снаге. Рурални туризам, директна продаја и услуге мањег обима за туристе и локално становништво ће пољопривредницима пружити могућност да диверзификују своје активности и извор прихода. Анализа руралног туризма у Републици Србији показује да он већ доприноси руралној економији и да има велики потенцијал за даљи развој. Осим тога, рурална подручја се одликују разноликошћу пејзажа, богатом биолошком разноврсношћу, културном баштином и природним ресурсима.

Улагања у непољопривредне активности, као и стварање нових послова, од суштинског су значаја за развој и конкурентност руралних подручја. Поред тога, из националних шема подршке биће обезбеђено финансирање мањих пољопривредних газдинства за диверзификацију на пољопривредним газдинствима и развој пословања.

4. Развој непољопривредних сектора руралне економије

Диверзификацијом економских активности у руралним подручјима проширује се асортиман услуга које су на располагању сеоском становништву и подстичу се производи и услуге засновани на традиционалним знањима и технологијама, природним ресурсима и културној баштини. Подршка за то ће бити обезбеђена кроз националне мере подршке и секторе у оквиру ИПАРД Мере 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања (директна продаја, рурални туризам и услуге мањег обима за туристе и локално становништво). Економска диверзификација треба да подстакне раст, запошљавање и одрживи развој у руралним подручјима и тако да допринесе бољој територијалној уравнотежености, како у економском, тако и у социјалном смислу.

Подршком развоју руралне економије, како кроз пружање свакодневних услуга, тако и кроз могућност за остваривање додатних прихода у руралним подручјима, стварају се

нова радна места и повећава се атрактивност руралних подручја за живот.

5. Унапређење квалитета стручних обука и пружање информативних услуга за пољопривреднике и мала локална предузећа

Саветодавне службе су обучене да помогну пољопривредницима да постану корисници ИПАРД подршке, као и у унапређењу одрживог управљања и економског и еколошког учинка пољопривредних газдинстава или повезаних предузећа, а тиме и читавог сектора. Развој саветодавних служби је један од главних приоритета МПШВ који је подржан из националног буџета и ИПА подршке за изградњу институција.

Саветодавне службе имају подршку у организацији промоције и информативних кампања намењених потенцијалним корисницима ИПАРД програма. Такође, саветодавне службе су ангажоване на припреми бизнис планова за пољопривредне произвођаче за инвестиције до 50.000 евра.

6. Унапређење управљања и ефикасног коришћења природних ресурса

Постојећи тренд деградације животне средине услед неодрживог управљања земљиштем и пољопривредних пракси који доводе до деградације земљишта и ерозије тла, загађења воде и губитка биолошке разноврсности биће смањен спровођењем ИПАРД Мере 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства и ИПАРД Мере 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава. Ове мере су снажно повезане са овом потребом, будући да су првенствено предвиђене за унапређење заштите животне средине у примарној производњи и преради пољопривредних производа и доприносе смањењу загађења ваздуха, земљишта и воде, пре свега кроз инвестиције у побољшано управљање отпадом, увођење технологија за рационално коришћење воде и обновљиве изворе енергије. Кроз подршку за физичку имовину која се користи у примарној производњи и преради корисницима ће бити обезбеђена неопходна опрема и алати за правилно управљање природним ресурсима, што ће помоћи у увођењу еколошки прихватљивих пракси. Повећана тражња за органским производима доприноси даљем развоју органске производње, што води ка очувању животне средине и природе. ИПАРД Мера 4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње конципирана је да директно допринесе решавању ових проблема. Даље промовисање ове потребе биће обезбеђено кроз рад саветодавних служби, које ће пољопривредницима пружати информације о одрживом управљању пољопривредним ресурсима.

7. Очување биолошке разноврсности и еколошке вредности пољопривредних подручја и пољопривредних система и очување квалитета водних ресурса

ИПАРД Мера 4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње подржавају пољопривреднике у одржавању пољопривредних подручја и пољопривредних система у

циљу заштите и унапређења природних ресурса. То подразумева заштиту и очување земљишта, квалитета ваздуха, воде, традиционалних руралних подручја и пољопривредних подручја високе природне вредности. Даља подршка за решавање ове потребе биће обезбеђена кроз утврђивање специфичних критеријума за подршку инвестицијама у оквиру ИПАРД Мере 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава и ИПАРД Мере 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, посебан субвенционисани програм у области снабдевања енергијом, технолошко унапређење производних процеса и подршку увођењу еколошки прихватљиве технологије. Усклађивање са стандардима ЕУ захтеваће административно јачање у области праћења и спровођења агро-еколошких шема. Национални програма руралног развоја ће наставити да пружа подршку у области агро-екологије кроз очување животињских и биљних генетских ресурса, очувања и конзервације земљишта, као и одрживог управљања шумама и шумарске делатности.

8. Смањење емисија гасова с ефектом стаклене баште из пољопривредног сектора и подршка привреди с ниском емисијом угљеника

Смањење емисија гасова с ефектом стаклене баште и амонијака допринеће побољшању квалитета ваздуха и ублажавању климатских промена. Све одабране мере у оквиру ИПАРД III програма конципиране су у складу са Зеленом агендом за западни Балкан и Европским зеленим договором. ИПАРД Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава подржава инвестиције у изградњу и опремање објеката за складиштење стајњака, као једног од главних извора емисија гасова с ефектом стаклене баште. ИПАРД Мера 4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње доприноси унапређењу по свим релевантним питањима која се односе на пољопривреду, животну средину и управљање земљиштем, укључујући и смањење емисија гасова с ефектом стаклене баште. Додатно побољшање пољопривредне праксе управљања стајњаком биће постигнуто кроз едукацију пољопривредних произвођача од стране саветодавних служби.

9. Смањење степена сиромаштва и ризика од социјалне искључености

Економска криза и пандемија изазвана вирусом COVID-19 снажно су утицале на привреду Републике Србије. Број незапослених у РС прелази 335.000, а већина их је у руралним подручјима. Рурална подручја су нарочито погођена сиромаштвом, а разлике између руралних и градских подручја се продубљују. Све ИПАРД мере доприносе смањењу сиромаштва кроз стварање могућности за запослење у руралним подручјима. Жене, млади и особе са инвалидитетом су група која је нарочито изложена ризику миграције из руралних подручја у градска насеља, услед веома ограничених могућности запослења у руралним подручјима. У том смислу, ИПАРД Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину

пољопривредних газдинстава даје предност и предвиђа већи интензитет подршке за жене и младе који су подноси захтева, а ИПАРД Мера 7 – Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања даје предност улагањима у објекте и опрему која омогућава приступ особама са инвалидитетом.

10. Унапређење инфраструктуре и услуга у руралним подручјима

Комунална инфраструктура је у насељима у руралним подручјима у знатно лошијем стању у односу на градска насеља. Значајан проблем у руралним подручјима представља квалитет и количина испоручене воде, прикључење домаћинства на канализацију, третман отпадних вода, сакупљање отпада и нелегалне депоније, неразвијена мрежа локалних путева или неадекватно одржавање постојећих путева, брига о деци предшколског узраста, здравствена заштита и могућности за друштвени и културни живот. ИПАРД Мера 6 – Инвестиције у јавну руралну инфраструктуру конципирана је тако да помогне у решавању ових питања. Унапређење квалитета живота и услова развоја пословања у руралним подручјима биће омогућено кроз побољшање руралне инфраструктуре. Боља физичка и социјална инфраструктура побољшаће економски и друштвени живот у руралним подручјима, што ће утицати на смањење негативног тренда депопулације и повећаће атрактивност руралних подручја.

Основна инфраструктура и услуге у руралним подручјима биће подржане кроз ИПАРД Мери 5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ, и то кроз пројекте мањег обима, кроз ИПАРД Мери 7 – Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања, као и кроз национални буџет.

11. Стварање радних места у руралним подручјима

Одрживи развој руралних подручја није могућ без структурних промена и стварања нових радних места. Мере ИПАРД програма одабране су тако да могу непосредно да допринесу стварању радних места, као што је ИПАРД Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, ИПАРД Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства и ИПАРД Мера 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања. ИПАРД Мера 5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ ствара могућности за проналажење нових начина и приступа за запошљавање. ИПАРД Мера 6 - Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру ствара могућности за нова радна места кроз инвестиције у руралну инфраструктуру, али такође ствара и подстицајно окружење за развој пословања.

Због чињенице да се Национални програм руралног развоја фокусира на мање кориснике, то ће такође допринети очувању постојећих радних места у руралним подручјима и припрему пољопривредних газдинстава за даљи раст и развој.

12. Унапређење капацитета локалних актера за спровођење LEADER приступа

Постигнут је велики напредак у развоју цивилног друштва и социјалног дијалога међу руралним становништвом у Републици Србији, у омогућавању доброг управљања кроз локална партнерства и подстицању запошљавања и развоју људског капитала. На локалном нивоу успостављено је више од 20 потенцијалних локалних акционих група (ЛАГ). Са овим приступом интегрисаног механизма за територијални развој на локалном нивоу, биће унапређен уравнотежен територијални развој, што је један од општих циљева политике руралног развоја. Да би се постигла свеобухватнија покривеност територије ЛАГ и да би се омогућило финансирање мањих пројеката који су означени као приоритет у локалним стратегијама руралног развоја (ЛСРР), планирано је спровођење ИПАРД Мере 5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ у оквиру ИПАРД III програма. Мера из Националног програма руралног развоја (мера попут ИПАРД Мере 5) се користи како би се олакшало формирање партнерстава и развој вештина потенцијалних ЛАГ за припрему и спровођење ЛСРР.

Табела X: Табела са сажетим приказом главних потреба руралног развоја и мера које се примењују

Идентификоване потребе	ИПАРД	ИПА	Друга донаторска-мултилатерална помоћ	Национална
Потреба 1: Унапређење конкурентности пољопривредне производње и прерађивачке индустрије	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства 		✓	✓
Потреба 2: Достизање стандарда ЕУ	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга 	✓	✓	✓

	пољопривредних производа и производа рибарства			
Потреба 3: Диверзификација активности и извора прихода у руралним подручјима	<ul style="list-style-type: none"> • М7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања 	✓	✓	✓
Потреба 4: Развој непољопривредних сектора руралне економије	<ul style="list-style-type: none"> • М7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања 	✓	✓	✓
Потреба 5: Унапређење квалитета стручних обука и пружање информативних услуга за пољопривреднике и мала локална предузећа	×	✓	✓	✓
Потреба 6: Унапређење управљања и ефикасног коришћења природних ресурса	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства • М4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње 	✓	✓	✓

<p>Потреба 7: Очување биолошке разноврсности и еколошке вредности пољопривредних подручја и пољопривредних система и очување квалитета водних ресурса</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства • М4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње 	✓	✓	✓
<p>Потреба 8: Смањење емисија гасова с ефектом стаклене баште из пољопривредног сектора и подршка привреди с ниском емисијом угљеника</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства • М4 - Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње 	✓		✓
<p>Потреба 9: Смањење степена сиромаштва и ризика од социјалне искључености</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства • М4 - Агро-еколошко- 	✓	✓	✓

	<p>климатске мере и мера органске производње</p> <ul style="list-style-type: none"> • М5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја – <i>LEADER</i> приступ • М6 - Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру • М7 - Диверсификација пољопривредних газдинстава и развој пословања 			
<p>Потреба 10: Унапређење инфраструктуре и услуга у руралним подручјима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја – <i>LEADER</i> приступ • М6 - Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру • М7 - Диверсификација пољопривредних газдинстава и развој пословања 	✓	✓	✓
<p>Потреба 11: Стварање радних места у руралним подручјима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава • М3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства • М5 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја – <i>LEADER</i> приступ • М6 - Инвестиције у 	✓	✓	✓

	<p>руралну јавну инфраструктуру</p> <ul style="list-style-type: none"> • М7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања 			
<p>Потреба 12: Унапређење капацитета локалних актера за спровођење <i>LEADER</i> приступа</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М5 – Спровођење локалних стратегија руралног развоја – <i>LEADER</i> приступ • М9 - Техничка помоћ 	✓		✓